

Premis Literaris Ciutat d'Alzira 2008

XX Premi de Novel·la Ciutat d'Alzira
18.000 €

XIV Premi Europeu de Divulgació Científica
Estudi General
18.000 €

XIII Premi Bancaixa de Narrativa Juvenil
18.000 €

XIII Premi de Narrativa Infantil Vicent Silvestre
4.000 €

X Premi d'Assaig Mancomunitat de la Ribera Alta
10.000 €

III Premi de Poesia Ibn Jafadja
6.000 €

III Premi de Teatre Ciutat d'Alzira Palanca i Roca
16.000 €

2008

El termini d'admissió d'originals finalitza el 10 de setembre de 2008 (excepte la modalitat de teatre). Podeu sol·licitar les bases a l'Ajuntament d'Alzira (tel. 962 459 250) o consultar-les a Internet (www.bromera.com).

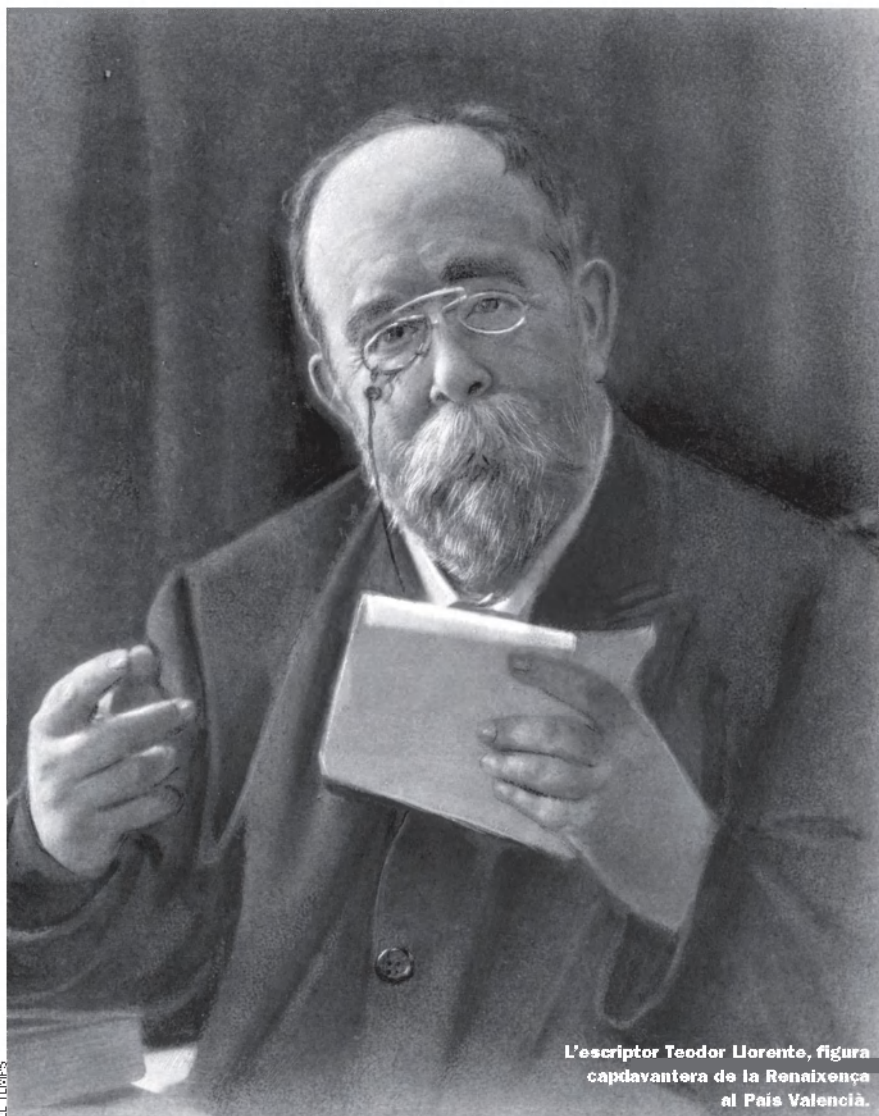

AJUNTAMENT D'ALZIRA
REGIDORIA DE CULTURA

Teodor Llorente és la principal figura de la Renaixença valenciana. Amb el seu lideratge, el patriarca va menar la revifalla cultural i lingüística que va tenir lloc al País Valencià a la segona meitat del segle XIX. Però la seua aposta per l'articulació d'un moviment apolític li ha fet rebre nombroses crítiques d'ençà dels anys 60 del segle XX. Un nou treball analitza les relacions de Llorente amb les diverses personalitats de la Renaixença i en reivindica la principal aportació: l'assentament de les bases del valencianisme polític contemporani.

Poeta, periodista, historiador i polític, Teodor Llorente i Olivares (València, 1836-1911) va encapçalat amb autoritat el moviment de la Renaixença valenciana. Per aquesta raó, diversos estudis sobre aquell període elaborats els darrers quaranta anys han culpats Llorente del fracàs del moviment al País Valencià. Amb la intenció de donar una visió més ajustada de la dimensió del personatge, el doctor en filologia catalana Rafael Roca (Alaquàs, Horta, 1971) ha dut a

El llegat del patriarca de les lletres valencianes

L'escriptor Teodor Llorente, figura capdavantera de la Renaixença al País Valencià.

terme diversos treballs i investigacions. Recentment, la Universitat de València li ha editat *Teodor Llorente, líder de la Renaixença valenciana*, obra amb la qual va obtenir el XXIII premi Ferran Soldevila de biografies i investigacions històriques, convocat per la Fundació Congrés de Cultura Catalana. El treball, que ha estat publicat amb el suport de l'Acadèmia Valenciana de la Llengua, acaba de ser distingit amb el IX premi de la Crítica, en la modalitat d'estudis lingüístics i literaris, que convoca amb

periodicitat biennal l'Institut Interuniversitari de Filologia Valenciana.

A parer de Roca, la Renaixença a les terres valencianes no fou cap fracàs; ans al contrari, aquell període va significar un triomf de la llengua, de la literatura i de la cultura pròpies. Dins el context que permetia aquella València de final del segle XIX, és clar. A les primeres pàgines del treball, hi llegim: "A la segona meitat del segle XX hi ha hagut investigadors que han dedicat més temps a fer càbales preguntant-se què hauria

passat si Llorente no haguera exercit la seua influència i lideratge de la manera que ho féu, si no haguera imprés a la Renaixença un caràcter apolític i si la línia impulsada per Constantí Llombart fóra la que haguera acabat triomfant, posem per cas, que no a analitzar l'aportació concreta i positiva dels protagonistes d'aquell moviment."

Rafael Roca situa el pecat original d'aquesta anàlisi en el fet que encara avui la Renaixença valenciana és mal compresa. El filòleg valencià troba que no s'ha analitzat el context històric i social de la València de la Renaixença, molt diferent del de Barcelona. Les classes dominants del darrer terç del segle XIX, completament identificades amb el projecte nacional espanyol, no tenien cap sensibilitat envers la llengua i la cultura autòctones. Fins i tot alguns fundadors de Lo Rat Penat, la *societat d'aimadors de les glòries valencianes*, eren contraris a l'ús escrit del català.

En aquest context, que Enric Sòria no dubta a titllar d'"horripilant", Llorente concebé una Renaixença exclusivament cultural, explícitament apolítica. I ho féu per dos motius. En primer lloc, òbviament, per convicció, car era membre destacat del Partit Conservador, formació per la qual obtingué acta de diputat a Madrid a València, i fou director del diari *Las Provincias*. Però Roca assenyala una altra raó que explica l'apoliticisme del moviment: Llorente va pensar que aquesta manera era la millor de defensar i consolidar una renaixença que comptava amb molts opositors, a Madrid i a València.

Roca indica que haver apostat per un projecte polític contrari al de les classes dominants del moment hauria dut al fracàs tots els esforços de recuperar la llengua. A més a més, amb aquesta actitud apolítica va posar una barrera als atacs dels sectors socials de més pes: la classe política, la burgesia, l'església, la universitat. "És a dir, hagué d'actuar en contra de la seua classe social", afegeix Roca.

Defensor de la unitat de la llengua. El treball de Roca també rescata les aportacions positives de Llorente. En primer lloc, reivindica que fou l'escriptor de més qualitat literària dins la Renaixença valenciana, i el qualifica de "clàssic modern". Roca indica que

Les aportacions de Teodor Llorente foren valuoses també en l'àmbit del valencianisme polític.

és l'escriptor amb una producció lírica més extensa. Joan Fuster mateix, molt crític amb la Renaixença valenciana, tot i reprovar la recurrència de l'obra llorentiana als tòpics del passat o del medi rural, assenyala que quan Llorente evità el convencionalisme dels Jocs Florals va escriure les seues peces fonamentals, "que poden exhibir-se entre les millors escrites en la nostra llengua durant el segle XIX".

Un altre aspecte que Rafael Roca destaca és el fet que Llorente sempre defensà la unitat de la llengua catalana, de la qual féu un reconeixement "públic i explícit". Llorente, com a cap visible de la Renaixença al País Valencià, va mantenir una relació personal i intel·lectual amb alguns dels escriptors més importants del Principat, de les Illes, i també d'Occitània. *Teodor Llorente, líder de la Renaixença valenciana* apor-

ta diversos documents, com ara cartes inèdites i ressenyes, que il·lustren el contacte i la col·laboració de Llorente amb els escriptors de la Renaixença més notables.

La primera relació destacada és la que tingué amb el mallorquí Marià Aguiló, que Llorente sempre considerà un mestre, una mena de guia intel·lectual i literari. Aguiló era el bibliotecari de la Universitat de València quan un jove Llorente hi estudiava i fou qui l'encoratjà a continuar escrivint en català i l'ajudà a conformar el seu ideari de Renaixença. Aguiló va descriure'l com "el més català dels valencians". Quan Aguiló se'n va anar de València, van mantenir la relació mitjançant cartes i trobades. El 1885, en publicar la primera edició del *Llibret de versos*, Llorente el va dedicar al seu mestre mallorquí.

Al País Valencià també establí con-

tactes amb els altres autors amb més presència literària i social del moment: Constantí Llombart i Vicent Blasco Ibàñez. Rafael Roca assenyala que, tot i la distància política, amb Llombart trobà espais de confluència i col·laboració en l'àmbit cultural. Quant a Blasco Ibàñez, Roca troba que els sentiments de Llorente envers el reeixit novel·lista, periodista i polític es van bellugar "entre l'amor paternofamiliar i l'odi polític-social".

L'estudi explica també que Llorente va experimentar una gran empatia intel·lectual i personal amb tres escriptors de la nostra literatura: Víctor Balaguer, Jacint Verdaguer i Miquel Costa i Llobera, amb qui va mantenir una llarga amistat. En el poeta de Pollença, un dels màxims representats de l'Escola Mallorquina, Llorente va veure personificades totes les virtuts de l'illa.

I, fruit de la intensa relació que va unir els escriptors catalans i els occitans durant la Renaixença i de la identificació amb la seua figura, Llorente va sentir una gran veneració per Frederic Mistral, patriarca de les lletres occitanes i premi Nobel de literatura l'any 1904. Com a prova d'aquesta relació, hi ha la carta que Mistral va enviar a la vidua i els fills de Llorente l'endemà de la seua mort, una missiva que clou el segon volum de l'*Epistolari Llorente*. Si bé tots dos es destacaren per la manca d'interès a l'hora de donar contingut polític al moviment cultural que encapçalaven, Roca assenyala que la coincidència és més de forma que no pas de fons.

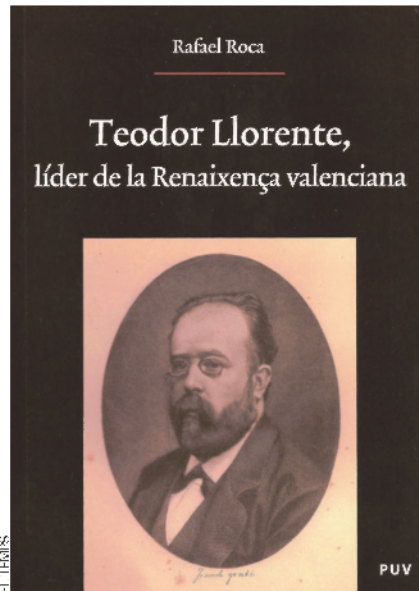
El darrer aspecte de la trajectòria de Llorente que ha destacat Roca és la participació en el Primer Congrés Internacional de la Llengua Catalana, celebrat el 1906. Hi va acudir en representació dels escriptors valencians, i ho va fer ja malalt, a 70 anys. Llorente no tan sols va representar els literats del País Valencià, sinó que va aportar alguns dels volums de la seua biblioteca particular a l'exposició bibliogràfica que s'organitzà per al Congrés. A més, va escriure aquest poema per a l'acte de cloenda, que publicà dos dies més tard el diari *Las Provincias*:

Germans de la gloriosa Catalunya,
els de l'illa Daurada y Roselló,
els d'Alguer, que separa'l mar y allunya,
pero l'oblit de vostre oríge, no;
pera recort d'aquest venturós día,

per la partida solament amarch,
València una abraçada vos envia
arborant com penó de germania
la llengua d'Ausias March.

El llegat de Llorente. Teodor Llorente es va morir el 2 de juliol del 1911. Amb el seu traspàs desapareixia la figura cabdal de la Renaixença valenciana, un moviment cultural que dels anys 60 ençà ha estat considerat fallit per la majoria dels nostres intel·lectuals a causa de la manca de voluntat política. Però el treball de Roca marxa en una direcció molt diferent.

A parer seu, la tasca de Llorente va assentar unes bases i uns antecedents que van permetre als valencianistes de principi de segle de donar contingut polític al seu projecte. Els estudis històrics, la convocatòria de certàmens literaris, l'exploració i la descoberta del territori, la reivindicació del català com a llengua culta o la germanor amb Catalunya i les Illes van crear uns fonaments sobre els quals es van assentar els valencianistes de la primera meitat del segle XX, com

ara Miquel Duran de València, Daniel Martínez Ferrando, Jacint Maria Mustieles o Carles Salvador.

Segons Roca, Llorente funcionà com a cadena de transmissió entre dues etapes del valencianisme i posà la mirada en el futur. La seua tasca va contribuir

en gran mesura a construir la identitat regional valenciana. Havien de ser uns altres els qui donaren un significat nou a aquesta identitat. I, al contrari que Mistral a Occitània, Llorente deixà deixebles i successors.

Set mesos abans de morir, el president de Lo Rat Penat, Vicent Dualde, demanà a Llorente que escriguera unes línies de presentació per a una nova publicació que impulsava l'entitat cultural. Llorente va escriure: "Més os valdrà l'animosa joventut que desitja completar l'obra escomensada." I també: "Lo que fins ara no s'ha fet, espere que ara's farà."

No se sap si amb aquestes paraules Llorente deixava oberta una porta al valencianisme polític. Però l'*animosa joventut* que va optar per l'articulació d'un moviment polític va reconèixer-li el paper del líder de la Renaixença valenciana. Per això el 1936, Duran de València va escriure: "Teodor Llorente és, doncs, el Poeta i el Patriarca del País Valencià renaixent."

Borja Català

M^NAC MUSEU NACIONAL D'ART DE CATALUNYA 1.000 ANYS D'ART Palau Nacional Parc de Montjuïc Barcelona www.mnac.cat

ROMÀNIC GÒTIC MODERNISME AVANTGUARDES

Exposicions 2008
26 juny - 21 setembre 08
Duchamp, Man Ray, Picabia
Juny - maig 09
Monedes en lluita
Catalunya a l'Europa napoleònica
Octubre - gener 09
Juli González
Novembre - febrer 09
L'imaginari d'Eugenio Lucas

Estiu al MNAC 08
Dissabte 5 de juliol,
portes obertes de 19 a 3 h
Visites guiades, música en directe,
terrasa amb vistes a la Font Màgica
Dijous 24 de juliol, 7 d'agost
i 18 de setembre, exposició
temporal oberta fins a les 22 h

abertis Agbar Bassat Ogilvy SEB el CONSORCI de Barcelona EL PAIS el Periódico Fira Barcelona Gas Natural LAVANGUARDIA presència rtve Santander SYV CATALUNYA 2008